

СКАРБИ: МОЛОДІЖНА СЕРІЯ

FRANCES HODGSON BURNETT

THE
SECRET
GARDEN

ФРЕНСІС ГОДГСОН БЕРНЕТ

ТАЄМНИЙ
САД

*Переклад з англійської
Марії ГОЛОВКО*

КИЇВ • ЗНАННЯ

Розділ I

НИКОГО НЕ ЗАЛИШИЛОСЯ

Коли Мері Леннокс тільки-но прибула до маєтку Місселтвейт, який належав її дядькові, усі зійшлися на тому, що такої незугарної дитини їм ще бачити не доводилося. Зовнішність у дівчинки дійсно була неприємна. Маленьке худеньке личко і маленьке щупле тільце, рідке світле волосся і вічно невдоволений вираз на обличці. Волосся й шкіра були хворобливого жовтуватого відтінку, бо Мері народилася в Індії і постійно хворіла як не на те, то інше. Її батько теж не відзначався добрим здоров'ям. У перервах між хворобами він працював при Британському урядовому департаменті в Індії, з головою поринувши у роботу. А от мама Мері була справжньою красунею, її тільки й цікавили, що вечірки та веселе товариство. Маленька дівчинка їй би тільки заважала, тож коли Мері народилася, вона одразу ж найняла для неї айю (няню-індуску) і чітко дала тій зрозуміти: якщо вона хоче догодити своїй мемсахіб (себто хазяйці), то мусить зробити так, щоб дитина якомога менше потрапляла їй на очі. Тож поки Мері була

хворобливим, плаксивим, некрасивим немовлям, її тримали подалі від матері; а коли вона перетворилася на хворобливе, капризне маля, яке почало поволі спинатися на ніжки, слуги ще більше пильнували, щоб вона не тривожила спокій мемсахіб. Змалку дівчинку оточували смагляви обличчя айї та інших слуг-тубільців, а оскільки вони в усьому її потурали і все її дозволяли, — бо мемсахіб дуже б розізлилася, якби її потурбував дитячий плач, — у свої шість років Мері перетворилася на таке тиранічне egoїстичне мале порося, якого ще світ не бачив. Молоденькій гувернантці-англійці, котру найняли, щоб та навчала дівчинку читати й писати, учениця так допекла, що та звільнилася вже за три місяці. Решта гувернанток, які приходили їй на заміну, витримували ще менше. Тож, якби Мері сама не загорілася бажанням читати книжки, вона б так ніколи і не навчилася грамоти.

Одного нестерпно спекотного ранку, коли Мері було дев'ять, вона прокинулася у дуже кепському настрої, а побачивши, що біля її ліжка стоїть не айя, а інша служниця, розсердилася ще більше.

— Чого прийшла? — спитала вона незнайомку.
— Я тебе не хочу. Пришліть мені айю.

Служниця перелякалася і, затинаючись, пребелькотіла, що айя ніяк не зможе прийти. Тоді Мері вже не на жарт розізлилася і почала гамселити нещасну кулаками й копати ногами. Та злякалася ще більше і тільки й повторювала, що айя не може прийти до панни сахіб.

Того ранку в атмосфері витало щось незрозуміле. Усе було якесь не таке. Мері не дорахувалася кількох слуг-тубільців, а ті, які їй таки стрічалися, були чомусь дуже перелякані й бліді як смерть. Вони або скрадалися коридорами мало не навшпиньки, або стрімголов кудись поспішали. Ніхто не хотів їй нічо-

го пояснювати, а її аяя так і не з'явилася. Більше того, здавалося, нікому не було діла до дівчинки, і, зрештою, вона забрела у сад і присіла погратися під деревом біля веранди. Мері заходилася майструвати саморобну клумбу: нагорнула невеликі купки землі й повтикала у них великі червоні квітки гібіскусів. З кожною хвилиною дівчинка закипала все більше. Вона бурмотіла собі під ніс усе те, що збиралася сказати Сейді, коли та повернеться.

— Свиня! Свиня! Поросяча дочка! — все повторювала вона найстрашнішу в Індії образу.

Отак Мері скреготала зубами і злословила, коли почула, як на веранду вийшла її мама. З нею був світловолосий молодик, ще зовсім хлопчісъко, і вони про щось розмовляли притишеними голосами. Щось у їхній розмові Мері насторожило. Вона впізнала молодика: чула, як хтось зі слуг казав, що до них з Англії нещодавно приїхав молоденький офіцер. Мері пильно його роздивлялася, але зрештою її погляд мимоволі прикипів до мами. Вона завжди так робила, коли їй випадав шанс побачити мемсахіб — найчастіше дівчинка називала її саме так. Мемсахіб була високою, стрункою красунею і завжди гарно вбиралася. Гладенькі кучері, маленький делікатний носик і великі усміхнені очі, які, здавалося, завжди трохи зверхнью дивилися на всіх і все навколо. Її одяг був такий тонкий і майже невагомий, ніби зітканий із хмаринок. Мері завжди казала, що то не одяг, а “одні мережива”. Цього ранку на одежі мемсахіб було більше мережив, ніж зазвичай, от тільки її очі не посміхалися. Вони округлилися від жаху і вдивлялися в обличчя білявого офіцера, намагаючись прочитати відповідь на німе запитання, яке турбувало її.

— Все так погано? — долинули до Мері мамині слова.

— Навіть гірше, — відповів молодик і його голос затремтів. — Усе просто жахливо, пані Леннокс. Вам треба було перебратися у гори ще два тижні тому.

Мемсахіб заломила руки.

— О, я знаю, знаю! — скрикнула вона. — Та я ж бо тільки тому й залишилася, що хотіла побувати на тому триклятому прийомі. Ой, яка ж я дурна!

У цю мить із приміщень для слуг пролунав такий моторошний крик, що від нього кров холола в жилах. Мемсахіб схопила молодика за руку, а Мері затремтіла з голови до ніг. Крик усе наростиав, аж поки не зірвався на вереск.

— Що там таке? Що таке? — зойкнула пані Леннокс.

— Хтось помер, — відповів хлопчина-офіцер. — Ви не казали, що ця зараза вже перекинулася на ваших слуг.

— Я не знала! — скрикнула мемсахіб. — Ходімо зі мною! Ходімо зі мною! — Вона розвернулася і забігла до будинку, тягнучи офіцера за собою.

Моторошні речі трапилися в домі після цього, і Мері нарешті отримала пояснення. У місті лютувала епідемія холери, і люди мерли як мухи. Тієї ночі її айя злягла з хворобою, тому слуги так побивалися у своїх хатинках, бо вона щойно померла. До наступного світанку померло ще троє слуг, а решта розбіглися. Повсюди ширилася паніка, і смерть наїдалася в кожнісіньке бунгало.

Другого дня скрізь панували хаос і метушня. Мері схovalася в дитячій, і про неї всі забули. Ніхто не згадав про неї, вона нікому не була потрібна. Щось жахливе відбувалося навколо, а Мері про це навіть не підозрювала. Вона то плакала, то поринала у сон, і так минали година за годиною. Дівчинка знала лише, що люди захворіли, і чула незрозумілі

лячні звуки. Раз вона прокралася до кімнати, де вони завжди обідали, але нікого там не застала. На столі досі стояли тарілки з найдками, яких майже ніхто не торкався, а навколо валялися перекинуті стільці: схоже, люди хтозна-чого раптово посхоплювалися на ноги, так і не завершивши трапезу. Мері з'їла трохи фруктів та печива. А ще її мучила спрага, тож вона випила майже повний келих вина, що стояв на краю стола. Напій був солодкий, і вона й гадки не мала, наскільки він міцний. Однак їй майже відразу почала сильно паморочитися голова, тож дівчинка повернулася до дитячої і зачинилася там, злякавшись криків, які долинали з хатинок, і тупотіння ніг, які сновигали туди-сюди. Від вина її почало хилити в сон, аж очі злипалися, тому вона прилягла на ліжко і заснула.

Спала Мері довго, і за цей час багато чого трапилося. Та її сон не порушували ні крики хворих, ні гуркіт, коли слуги виносили або заносили речі до хатин.

Прокинувшись, вона якийсь час просто лежала і витріщалася на стіну. У будинку панувала мертватаща. Мері й не знала, що тут може бути так тихо. Не чути було ні голосів, ні тупотіння ніг. Може, всі вже одужали і цей жах нарешті скінчився? Цікаво, хто тепер дбатиме про неї замість айї? До неї приставлять нову айю, і, якщо пощастиТЬ, та знатиме багато нових історій. Старі їй вже набридли. Мері не плакала за своєю померлою нянею. Вона не була ласкавою дитиною і ніколи ні до кого не прив'язувалася. Уся та метушня і крики через чуму налякали її, а ще вона сердилася, бо нікому, вочевидь, не було до неї діла. Усіх охопила паніка і ніхто навіть не думав хвилюватися про маленьку дівчинку, до якої й так нікому не було діла. Схоже, захворівши, люди вже не думають ні про кого, крім себе.

ЗМІСТ

Розділ I. Нікого не залишилося	5
Розділ II. У панни Мері все навиворіт	12
Розділ III. Вересове пустынє	21
Розділ IV. Марта.....	26
Розділ V. Плач у коридорі.....	44
Розділ VI. “Хтось плакав, точно плакав!”	52
Розділ VII. Ключ до саду.....	59
Розділ VIII. Вільшанка показує дорогу	66
Розділ IX. Я ще такого дивного будинку не бачила.....	76
Розділ X. Дікон	87
Розділ XI. Гніздо дрозда-омелюха	100
Розділ XII. “Можна мені клаптик землі?”	109
Розділ XIII. Колін.....	119
Розділ XIV. Юний раджа	133
Розділ XV. Гніздування.....	147
Розділ XVI. Мері каже “ні”	160
Розділ XVII. Істерика.....	168
Розділ XVIII. “Не можна гаяти часу”.....	176

Розділ XIX. “Прийшла!”.....	184
Розділ XX. “Я житиму вічно!”	196
Розділ XXI. Бен Везерстаф.....	205
Розділ XXII. Коли сідає сонце	216
Розділ XXIII. Магія	222
Розділ XXIV. Нехай сміються	236
Розділ XXV. Заслона.....	250
Розділ XXVI. Мама!	258
Розділ XXVII. У саду.....	269